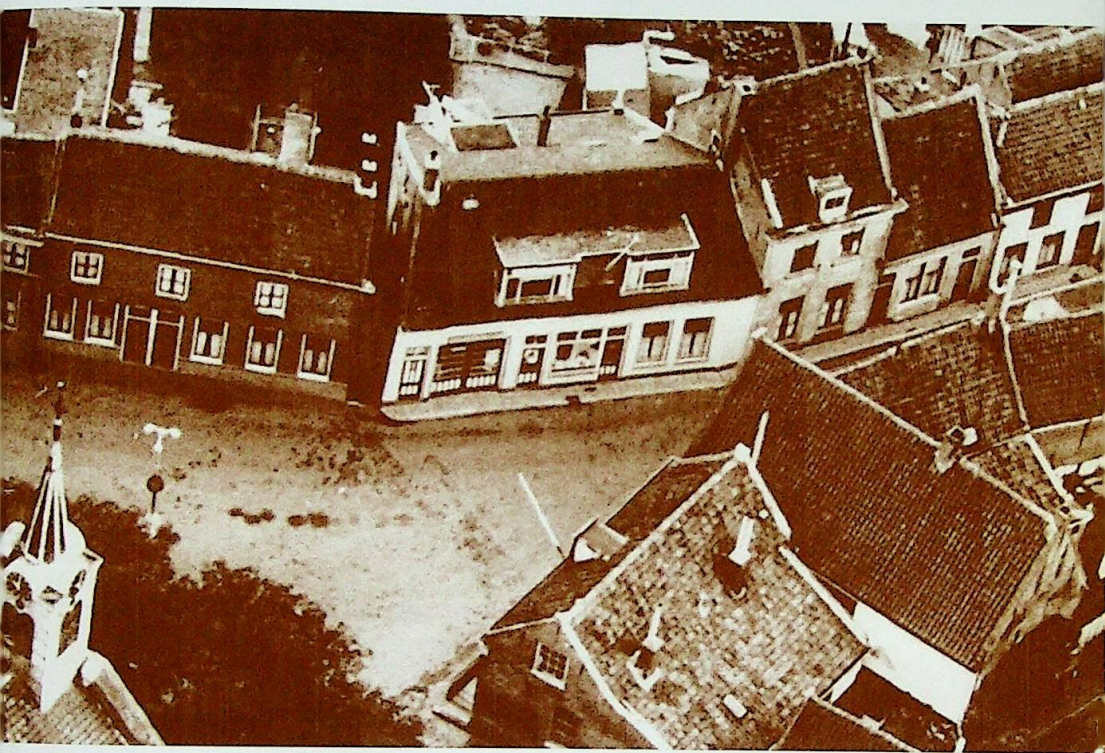

“De Kruin”

Uitgave van de
Historische Vereniging
'den Berchsen hoeck'

Numer 32
Juli '09

zodat ook u het volledige contributiebedrag voor 2009 heeft betaald.

De leden die er nog niet aan hebben gedacht het bedrag te storten, verzoecken wij vriendelijk de contributie ad € 15,- over te maken op ons **bankrekeningnummer 10.66.32.418 t.n.v. Historische Vereniging "den Berchsen hoeck" te Bergschenhoek, o.v.v. contributie 2009**. De leden die afgelopen Koninginnedag lid zijn geworden, hebben de contributie voor 2009 al voldaan.

Liever hebben wij, dat u ons een machtiging verstrekt om tot wederopzegging uwerzijds de contributie met ingang van 2009 of 2010 (afhankelijk of u reeds betaald heeft) jaarlijks automatisch van uw rekening af te schrijven. Als u daaraan mee wilt werken, verzoecken we u een machtigingsformuliertje te downloaden van onze site [www.den-](http://www.den-berchsen-hoeck.nl)

[berchsen-hoeck.nl](http://www.den-berchsen-hoeck.nl), dat in te vullen en zo spoedig mogelijk in te leveren bij J. Eradus, Boekweitveld 48, 2661 VL Bergschenhoek. We zullen er dan voor zorgen dat de contributie binnenkort van uw rekening wordt afgeschreven.

Bij leden die ons reeds hebben gemachtigd de contributie jaarlijks van hun rekening te laten afschrijven, zal de contributie in de maand juli automatisch worden afgeschreven. Hartelijk dank voor uw medewerking.

Website: www.den-berchsen-hoeck.nl

Voor informatie, nieuws, foto's en links naar andere interessante websites raadpleeg onze eigen website.

Bibliotheek

Bezoek onze historische hoek in de bibliotheek en zie de laatste aanwinsten in de vitrine.

De Bergschenhoekse huisartsenfamilie Hoedemaker

Van 1906 tot 1974 zijn in Bergschenhoek Hoedemakers als huisarts werkzaam geweest, vader Louwerens bijna 40 jaar tot september 1945 en zoon Albert ongeveer 38 jaar van 1936 tot 1974.

Mevr. dr. Laura J. Meilink-Hoedemaker,

dochter van Albert, heeft op 18 maart 1995 in Amersfoort een voordracht gehouden ter gelegenheid van de 14e farmaceutisch-historische dag van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Pharmacie. De voordracht had als titel "De huis-

artsapotheek, gezien door de ogen van de huisgenoten" en ging over de gang van zaken in de praktijk als apotheekhoudend huisarts van haar vader Albert Hoedemaker. Op basis van deze voordracht is een boekje gemaakt dat helaas al vele jaren is uitverkocht.

Mevr. Meilink-Hoedemaker heeft in de jaarvergadering van onze historische vereniging op 22 april 2009 op een bijzonder aansprekende wijze, op basis van het boekje en haar voordracht uit 1995, een presentatie verzorgd die zou kunnen worden aangeduid als een korte geschiedenis van de Bergschenhoekse huisartspraktijk en huisartsfamilie Hoedemaker.

Niet alle lezers van de Kruin zullen het boekje van mevr. Meilink-Hoedemaker kennen, of zullen haar presentatie hebben bijgewoond. De redactie van de Kruin prijst zich dan ook bijzonder gelukkig dat zij de aantekeningen, het boekje en vele (deels recent ontdekte) foto's van mevr. Meilink-Hoedemaker heeft mogen gebruiken voor deze publicatie in de Kruin.

Deze bijdrage is geschreven door mevr. Meilink-Hoedemaker en Ton Buurman en Herman Moes hebben enkele aanpassingen en aanvullingen in de oorspronkelijke tekst aangebracht en een keuze gemaakt uit het rijke fotomateriaal. Het nu volgende verhaal is dan ook geschreven alsof Laura het persoonlijk aan de lezers van de Kruin vertelt.

Het ontstaan van het verhaal

De lezing die ik in 1995 gaf voor in geschiedenis geïnteresseerde apothekers, bleek goed aan te slaan. De

voor mij en mijn broers en zusters zo gewone dingen, die ik daar vertelde, bleken ook in andere huisartspraktijken te zijn voorgekomen. Daarom besloot ik er een boekje van te maken, maar nu meer gericht op de Bergschenhoekse gemeenschap. Dat maakte het mogelijk het verhaal wat aan te kleden met leuke anekdotes, waarmee ik mijn toekomstige lezers een kijkje achter de ramen van het doktershuis gunde. Voor het gedenkboek "Over Hoeksenaars of Hoeksenaars gesproken" kon ik in 2006 precies 100 jaar artseneij overbruggen. In de lezing van 22 april 2009 kon ik tamelijk vrijmoedig persoonlijke ervaringen en meningen van mijn familieleden vertellen; je voelt aan de reacties uit het publiek hoe ver je daarmee kunt gaan. Uiteraard lenen deze anekdotes zich niet alle voor een weergave in gedrukte vorm, deze tekst volgt de hoofdlijnen van mijn verhaal.

Voor het boekje had ik in 1995 reeds de beschikking over het nodige illustratiemateriaal. Uit een nalatenschap in 2000 kwamen enkele "nieuwe" goed bruikbare foto's boven water. Een recente vondst van een kleine 100 glasnegatieven maakte het mogelijk letterlijk meer dan 100 jaar terug te kijken in de geschiedenis van mijn familie.

De hoofdrolspelers

Onder de naam "huisartseneij" gaan twee onderwerpen schuil, de huisartsengeneeskunde en de artseneijbereidkunde. Het eerste betreft de door een huisarts verleende geneeskundige zorg en het tweede de vervaardiging en verstrekking van medicijnen. Sinds

het midden van de 19e eeuw was het artsen op het platteland toegestaan apotheek te houden. Door mijn familie zijn beide activiteiten uitgeoefend.

De hoofdrolspelers in mijn verhaal zijn mijn grootvader Louwerens Hoedemaker en mijn vader Albert Hoedemaker. Tijdens de lezing op 22 april was Albert, zoon van mijn broer Laurens, en pas afgestudeerd huisarts, aanwezig als lid van de vierde generatie artsen Hoedemaker. Hier volgen enkele gegevens van de hoofdrolspelers:

Louwerens Hoedemaker.

Geboren op 16 oktober 1876 te Weesp en overleden op 11 december 1966 te Bergschenhoek.

Zoon van Louwerens Hoedemaker en (?) Hoedemaker-Beuker.

Albert Hoedemaker.

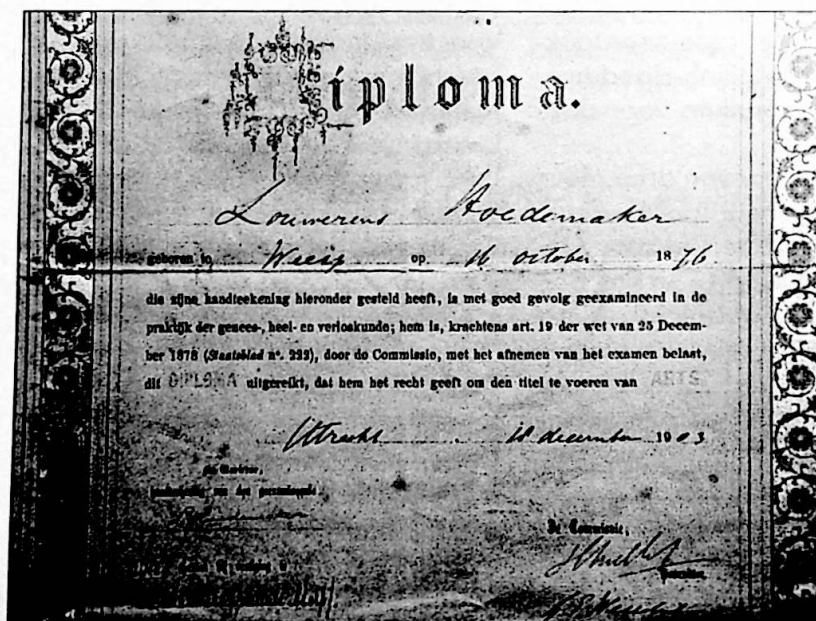
Geboren op 27 augustus 1906 te Bergschenhoek en overleden op 28 december 1982 te Bergschenhoek.

Zoon van Louwerens Hoedemaker en Johanna Langhout.

Louwerens Hoedemaker

Grootvader Louwerens was enig kind van een verloskundige. Zijn vader is vroeg overleden aan TBC. Louwerens studeerde geneeskunde in Utrecht. In 1903 studeerde hij af. Zijn diploma wordt bewaard door mijn broer Laurens. Ik ben in het bezit van zijn anatomieatlassen (Spalteholtz), drie

delen van 1896 tot 1903. In één ervan heeft hij een naamstempeltje gezet. Ergens in mijn familie wordt ook nog het snijdoosje bewaard, dat hij heeft gebruikt op de snijzaal. In een snijdoosje bevinden zich de snijinstrumenten die een medische student gebruikt bij de

Artsendiploma

praktijklessen in anatomie. Louwerens Hoedemaker trouwde 23 juni 1904 met Johanna Langhout. Johanna was geboren op 15 maart 1880 en is overleden op 14 december 1953 in Hilversum. Zij was de dochter van de onderwijzer Albert Langhout en Gerarda Jacoba van de Berg.

Opa en Oma Hoedemaker

Mijn oma heeft niet zoals haar broers doorgeleerd, maar zij mocht wel een handwerkakte behalen.

Ik heb van beide grootouders Hoedemaker / Langhout de voornaam geërfd: Laura Johanna.

Mijn grootouders kregen vijf kinderen en de appels vielen niet ver van de boom:

1905 - 1990	Reinie	apotheker
1906 - 1982	Albert	huisarts
1908 - 1982	Laurens	dierenarts
1912 - 1997(?)	Koosje	huisarts
1915 - 2000	Nanny	apotheker

Mijn grootvader vestigde zich in 1903 in Sauwerd, dat ligt aan de spoorlijn, boven de stad Groningen naar Delfzijl en naar Roodeschool. Opa had be-

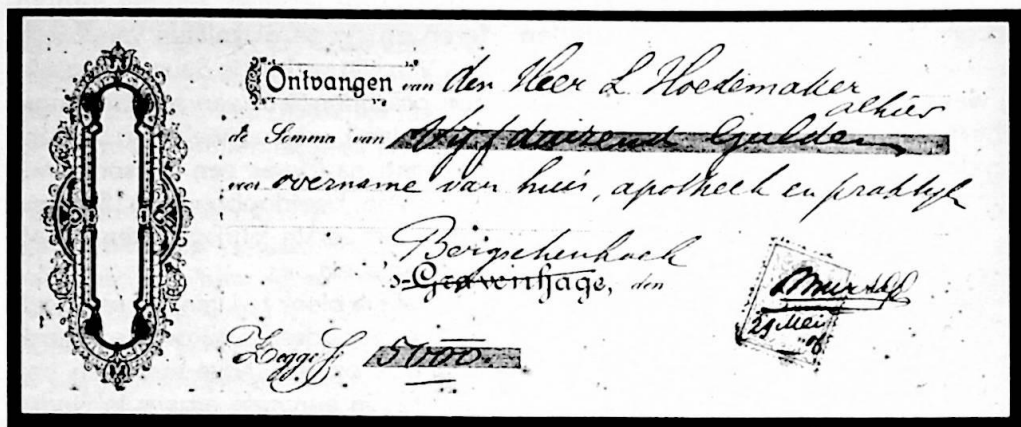
langstelling voor techniek en was in het bezit van een fotoestel met de destijds nieuwe techniek van het fotograferen op droge glasplaten van 9 x 12 cm. Van zijn verblijf in Sauwerd getuigt een prachtige foto van het Groningse boerenland, waaruit wel blijkt dat opa ook oog had voor een aansprekende en mooie beeldopbouw. In Sauwerd werd hun eerste kind geboren (Reinie Hoedemaker).

De praktijk bleek te klein om een gezin te onderhouden. Daarom reageerde mijn opa op een advertentie en ontmoette "in een café ergens in Neder-

Groningse blaarkoppen bij boerderij in Sauwerd

land" dokter Murray, van wie hij in mei 1906 de huisartspraktijk in Bergschenhoek overnam voor f 5000,-. De apotheek en het woonhuis waren daarbij inbegrepen. De kwitantie is nog in het bezit van de opvolger van mijn vader, dokter Kamp. Dokter Murray had het huis nog niet zo lang daarvoor laten bouwen. Bij zijn vestiging in Bergschenhoek moest het artsdiploma van mijn grootvader in Den Haag door de inspecteur van de volksgezondheid worden gevisieerd. Dat het getoond is,

Kwitantie

werd aangetekend op de achterkant. Het woonhuis had in het begin Dorpsstraat nummer 7. Café de Vlashandel was nog voorzien van een (paarden) stalling. De pastorie van de NH-kerk stond naast het doktershuis en er liep een stukje onbewerkte grond tussen de beide erven, dat is nu de Akker, genoemd naar het achter opa's huis gelegen akkertje, een meertje dat een vuilstortplaats werd, waar later het verenigingsgebouw kwam. De overbu-

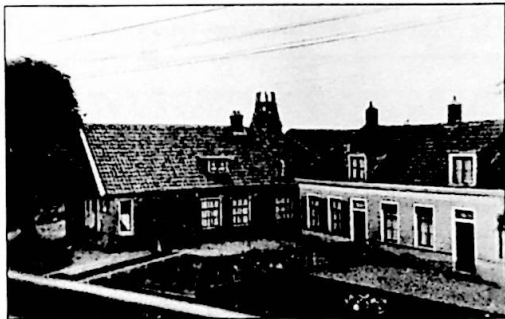
Bevestiging viseren artsendiagram

Het nieuw gebouwde doktershuis in 1905

Vlashandel met paardenstalling in 1906

De overburen in 1933

ren waren Batenburg, Van Leeuwen, Piet Oosthoek en Cor Stolk. Opa heeft zijn huis, de buurhuizen en het dorpsgezicht richting de Kruin bij zijn komst in Bergschenhoek zorgvuldig op glasnegatieven vereeuwigd.

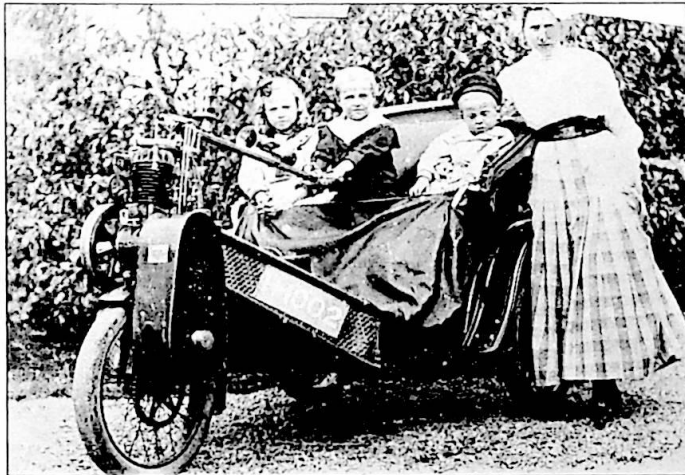
Kort na de vestiging in Bergschenhoek werd mijn vader geboren en twee jaar later mijn oom Laurens. Omdat mijn opa graag fotografeerde, hebben we van zijn kinderen aardig wat foto's.

Later werden nog twee meisjes geboren. De praktijk strekte zich uit over Bergschenhoek en een gedeelte van Berkel. Mijn grootvader reed de visites eerst per koets, maar al gauw per

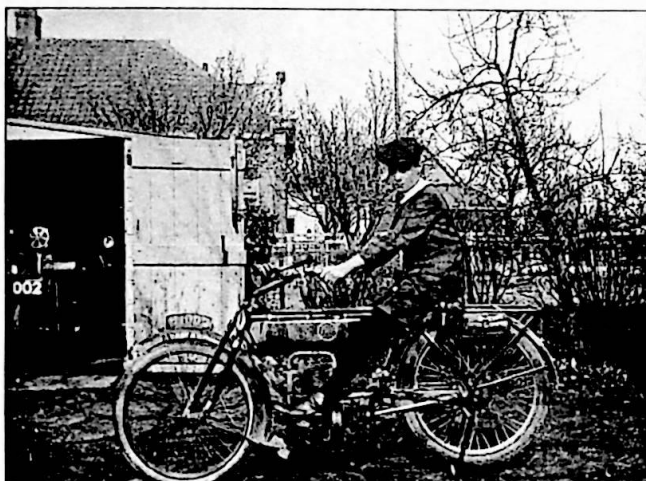
motorfiets of auto. Hij moet de eerste autobezitter van Bergschenhoek zijn geweest. De auto was een driewieler en met zijn oudste drie kinderen erin kon het vehikel met kapje op niet tegen de wind in. Hierdoor was juist bij slecht weer mijn opa aan de weergoden overgeleverd, dit tot hilariteit van de dorpsgenoten. Zijn eerste auto's hadden alle het nummer H 1002. De nummers waren gekoppeld aan de eigenaar, niet aan de voertuigen. Er is zelfs een foto met een auto en een motorfiets, met elk hetzelfde nummer.

Van een bevriend chirurg kreeg ik een

fotokopie van een medisch dossier uit 1909 uit de Universiteitskliniek in Utrecht, dat hij stom toevallig had ontdekt. Het betreft een jonge vrouw uit Bergschenhoek met een "moeilijke buik" waarvoor mijn grootvader te rade ging bij zijn opleider, de professor in Utrecht. Uiteindelijk viel het wel

Auto met drie oudste kinderen

Auto en motor ca. 1920

De tijd tussen twee wereldoorlogen

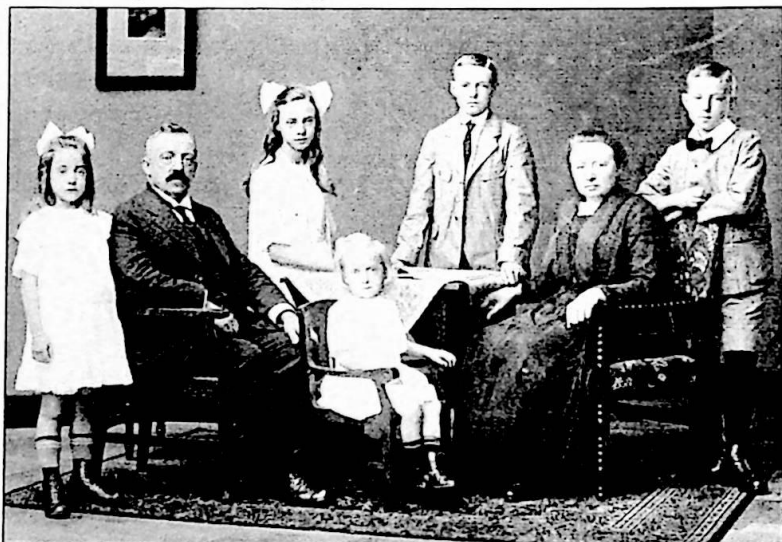
In de tuin stonden diverse schuren. De grote garage was er al gauw, maar al eerder was er sprake van een voorschuur en achterschuur. In mijn kinderjaren zijn die twee schuurtjes vervangen door twee schuren onder één kap. De achterste schuur had vier ko-

mee, omdat het toch om een blinde-darmontsteking bleek te gaan.

Van omstreeks 1917, misschien ter gelegenheid van de koperen bruiloft van mijn grootouders, hebben wij een mooi groepsportret, gemaakt in een studio met het gezin dat met vijf kinde-

ren toen compleet was. Vlnr zien we Koosje, opa, Reinie, ervoor Nanny, Albert, oma en Laurens.

lenhokken (cokes, antraciet en eierkolen) en een houten rek voor 10 fietsen. Daar kon je met een trap een zolder op, die tot boven de voorste schuur reikte. De voorschuur had een kachel, waarin ook oude receptenboeken, en verbruikte verbandmiddelen werden opgestookt, en waar de was werd ge-

Familiefoto 1917

Schoolfoto voorjaar 1922

daan. Zowel mijn grootmoeder als mijn moeder hadden daarvoor wasvrouwen in dienst.

Ook vond ik een schoolfoto uit omstreeks 1921 met meester J. de Boer, juffrouw L. de Vuist en juffrouw C. van der Sluys. Eén van de leerlingen is mijn jongste tante, Nanny (geb. 1915). Zij zal daar een jaar of zes zijn.

Uit de oude praktijk liet dokter Kamp mij de brillendoos en de verlostang zien. Ook had hij nog het zwachtelmolentje dat al bij mijn grootvader op de schoorsteen stond. De tangen voor kiezentrekken zijn er niet meer, maar het was een indrukwekkende reeks.

De praktijk was beneden rechts van de voordeur. Het voorportaal diende als wachtruimte. Zo omstreeks 1930 is aan de achterkant een groot stuk aangebouwd, het stuk dat nu nog het platte dak heeft. De woonkamer werd langer, er kwam een nieuwe keuken en de oude keuken werd wachtkamer. Het was een klassiek huis, met een suite. Dubbele kasten rond de schuifdeuren en gordijnen voor de schuifdeuren. Alle kamers hadden een eigen kachel of haard. Ook de twee slaapkamers boven aan de voorzijde hadden een eigen rookkanaal, dat aan weerszijden was afgetimmerd met kasten, waar dan weer kleding, apotheekvoorraad en verbandmiddelen droog waren opgeslagen.

Jubileum opa Hoedemaker

In 1931 was mijn grootvader 25 jaar huisarts in Bergschenhoek. Er werd een feestavond georganiseerd. Mijn grootouders achter een bloemenmand, mijn ouders, die toen verloofd waren, links naast en schuin achter mijn opa, oom Laus met verloofde rechtsachter en naast oma en de drie dochters, mijn tantes, achter hun ouders. Burgemeester Jan van Meetelen zit links naast mijn moeder, tante Jansje Dijkman staat achter mijn moeder en meester De Boer zit rechts naast mijn oma en de verloofde van oom Laus. Ik denk dat de overige notabele heren op de achtergrond wel door mensen van de historische vereniging kunnen worden geïdentificeerd.

Albert Hoedemaker

Albert Hoedemaker, mijn vader dus, ging net als zijn broer en zussen, naar de HBS in Rotterdam en daarna voor de medicijnenstudie naar Leiden. Zijn oudste zus studeerde daar al farmacie. Zij was studiepatrones voor Nans van Beek, die zodoende mijn vader leerde kennen. Hij studeerde in 1931 af. Zij trouwden in 1934. Mijn moeder had haar studie farmacie ook in 1931 voltooid en daarna enkele jaren gewerkt als apotheker. Zij moest, zoals in die tijd gebruikelijk was, bij haar huwelijk stoppen met werken. Zij vond dat geen probleem, omdat ze haar vakkennis in de apotheek van mijn vader kon toepassen. Ze had ook altijd haar zinnen gezet op een groot gezin.

Trouwfoto Albert en Nans

Mijn vader heeft na 1931 enkele jaren gevaren als scheepsarts en gewerkt in het Bergwegziekenhuis in Rotterdam, omdat hij radioloog wilde worden. Deze activiteiten van mijn vader zijn wat in tegenstelling met het verhaal van mijn moeder, die mij vertelde dat zij toen graag een aankomend huisarts op het platteland als echtgenoot wilde hebben.

Het jonge stel ging in 1934 wonen aan de Oosteindseweg 13-b, nu 21. Dat huis heeft mijn grootvader voor hen laten bouwen. Ik denk dat dit zakelijk geregeld was en dat ze gewoon huur moesten betalen.

Zo rond 1936 had mijn grootvader last

van depressies, en weinig geluk met waarnemers. Toen besloot mijn vader definitief in de huisartspraktijk te komen. Zij zouden vijf jaar samenwerken, maar door de oorlog werden het er tien. Mijn grootvader "deed" Berkel, mijn vader "deed" de Rotte, en het dorp zullen ze wel verdeeld hebben.

We hebben eigenlijk helemaal geen bijzondere heldenverhalen uit de oorlog. Mijn vader luisterde bij patiënten naar de Engelse radio. Wij hadden familie inwonen. In het huis aan de Oosteindseweg 13-b was een onderduikplaats evenals in het huis aan de Dorpsstraat 3. Eind 1939 had mijn vader een blindedarmontsteking en na zijn operatie moest hij nog lange tijd door mijn moeder worden verzorgd, omdat hij er een longembolie bij had gekregen. Juist in die tijd werd ik geboren als vierde kind en mijn grootvader heeft de bevalling gedaan. Het verslag ervan staat keurig in zijn register. Ik ben grootgebracht met flesjes koemelk, want mijn moeder had het te druk met het verzorgen en nalopen van mijn zieke vader. Zij had door deze moeilijke situatie geen tijd en gelegenheid voor borstvoeding.

Oosteindseweg 13-b

De Bergschenhoekse huisartsenfamilie Hoedemaker

- OPROEP AAN ALLE INGEZETENEN -

Een groep medeburgers nodigt U hiermede uit mede te werken aan het brengen van een afscheidsgroet aan den vertrekkenden Dr. Hoedemaker in de vorm van een defilé. Het volgende programma is hiervoor opgesteld, waarbij op gerekend wordt dat een ieder, groot en klein, jong en oud, arm en rijk er aan medewerkt. Tevens is toegezegd de medewerking van de Muziek en Zangverenigingen, terwijl den EdelAchtbaren Heer Burgemeester J.J.M. v. Meetelen enkele woorden zal spreken.

De bedoeling is dat de eerste van elke groep in het voorbijgaan van het woonhuis van Dr. Hoedemaker een afscheidsgroet in den vorm van een bouquet aanbiedt, terwijl de overigen van die groep Dr. Hoedemaker groeten.

De opstelling is als volgt

Morgen: Vrijdag 28 September 1945 n.m. te half zes, precies.

1. Op het Dorpsplein de Verengingen (Muziek en Zang).
2. Het schoolpersoneel met de kinderen (Tussen Th.v. Wijk en F. Teeuw).
3. De eerst gehaalde baby's van Dr. Hoedemaker en alle inwoners boven 65 jaar (Samenkomen Smitshoek).
4. Alle jonge Moeders met Baby's in kinderwagens of op de arm (Samenkomen bij de weegbrug).
5. Alle jonge meisjes (Opstellen van Chr. School tot G. Metselaar).
6. Alle jonge mannen. (Opstellen van G. Metselaar tot Raadhuis).
7. Tenslotte alle getrouwde paren en overige bevolking opstellen naast Ned. Herv. Kerk.

Tijdens de opstelling collecte van vóóroorlogs groot en klein zilvergeld voor het vervaardigen van een zilveren herinnering, later aan Dr. Hoedemaker toe te zenden.

Er wordt op gerekend dat U dit voor Dr. Hoedemaker een verrassing laat.

Dus "Mondje dicht enMORGEN ALLEN KOMEN !!!!!

DENKT OM UW ZILVERGELDSTUKJE

EN DENKT ER VOORAL OM TIJDENS HET DEFILE: "NIET STILSTAAN,
MAAR ... DOORGAAN!!!!!!

Bij iederen groep zal zo nodig een comité-lid enige leiding geven,
kenbaar aan witte band.

In 1937 trouwde Koosje (huisarts) met Wim de Graaf (huisarts), een studievriend van mijn vader. Het jonge stel vestigde zich in Overschie, waar mijn oom en tante altijd praktiserende huisartsen zijn geweest. Er werd wel eens gezegd dat mijn oom voor moeilijke gevallen mijn tante er bij haalde. Koosje was erg slim en erg aardig bovendien.

In september 1945 nam mijn grootvader afscheid van Bergschenhoek. De dorpelingen organiseerden een optocht. Daarvan zijn de uitnodiging en twaalf foto's bewaard gebleven. Veel kinderen die door mijn grootvader ter wereld waren geholpen paradeerden langs het doktershuis, de kleinsten in kinderwagens. De ouderen kwamen van

Uitnodiging

Afscheid voor het
doktershuis

De baby's nemen
afscheid

Opa wordt
toegezongen

heinde en verre. Er werd gezongen, er was muziek, en er waren toespraken, "En als je ziek bent, nou dan ga je naar de Hoed".

Alle oud-patiënten waren gevraagd een zilveren dubbeltje mee te nemen, na omsmelten is daarvan een gedenk-bord gemaakt. Mijn grootouders gin-

gen wonen bij familie in Loosdrecht, maar al gauw leverde dat spanningen op en betrokken ze een huis in Hilversum. Na het overlijden van mijn oma is mijn opa weer in Bergschenhoek gaan wonen. Hij heeft nog 10 jaar gewoond aan de Oosteindseweg, in het huis dat nog steeds zijn eigendom was.

- OPROEP AAN ALLE INGEZETENEN -

Een groep medeburgers nodigt U hiermede uit mede te werken aan het brengen van een afschidsgroet aan den vertrekkenden Dr. Hoedemaker in de vorm van een defilé. Het volgende programma is hiervoor opgesteld, waarbij op gerekend wordt dat een ieder, groot en klein, jong en oud, arm en rijk er aan medewerkt. Tevens is toegezegd de medewerking van de Muziek en Zangverenigingen, terwijl den EdelAchtbaren Heer Burgemeester J.J.M. v. Meetelen enkele woorden zal spreken.

De bedoeling is dat de eerste van elke groep in het voorbijgaan van het woonhuis van Dr. Hoedemaker een afschidsgroet in den vorm van een bouquet aanbiedt, terwijl de overigen van die groep Dr. Hoedemaker groeten.

De opstelling is als volgt

Morgen: Vrijdag 28 September 1945 n.m. te half zes. precies.

1. Op het Dorpsplein de Verengingen (Muziek en Zang).
2. Het schoolpersoneel met de kinderen (Tussen Th.v. Wijk en Fl. Teeuw).
3. De eerst gehaalde baby's van Dr. Hoedemaker en alle inwoners boven 65 jaar (Samenkomen Smitshoek).
4. Alle jonge Moeders met Baby's in kindervagens of op de arm (Samenkomen bij de weegbrug).
5. Alle jonge meisjes (Opstellen van Chr. School tot G. Metselaar).
6. Alle jonge mannen. (Opstellen van G. Metselaar tot Raadhuis).
7. Tenslotte alle getrouwde paren en overige bevolking opstellen naast Ned. Herv. Kerk.

Tijdens de opstelling collecte van vóóroorlogs groot en klein zilvergeld voor het vervaardigen van een zilveren herinnering, later aan Dr. Hoedemaker toe te zenden.

Er wordt op gerekend dat U dit voor Dr. Hoedemaker een verrassing laat.

Dus "Mondje dicht enMORGEN ALLEN KOMEN !!!!!

DENKT OM UW ZILVERGELDSTUKJE

EN DENKT ER VOORAL OM TIJDENS HET DEFILÉ: "NIET STILSTAAN,
MAAR ... DOORGAAN!!!!

Bij iederen groep zal zo nodig een comité-lid enige leiding geven,
kenbaar aan witte band.

In 1937 trouwde Koosje (huisarts) met Wim de Graaf (huisarts), een studievriend van mijn vader. Het jonge stel vestigde zich in Overschie, waar mijn oom en tante altijd praktiserende huisartsen zijn geweest. Er werd wel eens gezegd dat mijn oom voor moeilijke gevallen mijn tante er bij haalde. Koosje was erg slim en erg aardig bovendien.

In september 1945 nam mijn grootvader afscheid van Bergschenhoek. De dorpelingen organiseerden een optocht. Daarvan zijn de uitnodiging en twaalf foto's bewaard gebleven. Veel kinderen die door mijn grootvader ter wereld waren geholpen paradeerden langs het doktershuis, de kleinsten in kinderwagens. De ouderen kwamen van

Uitnodiging

Afscheid voor het
doktershuis

*De baby's nemen
afscheid*

*Opa wordt
toegezongen*

heinde en verre. Er werd gezongen, er was muziek, en er waren toespraken, "En als je ziek bent, nou dan ga je naar de Hoed".

Alle oud-patiënten waren gevraagd een zilveren dubbeltje mee te nemen, na omsmelten is daarvan een gedenk-bord gemaakt. Mijn grootouders gin-

gen wonen bij familie in Loosdrecht, maar al gauw leverde dat spanningen op en betrokken ze een huis in Hilversum. Na het overlijden van mijn oma is mijn opa weer in Bergschenhoek gaan wonen. Hij heeft nog 10 jaar gewoond aan de Oosteindseweg, in het huis dat nog steeds zijn eigendom was.

Gedenkbord

Opa en Oma 1946

Mijn vader heeft de liefde voor fotografie van zijn vader geërfd, voorzover dit het vastleggen van zijn als maar groeiende gezin betreft. We hebben geen kunstfoto's gevonden, zoals mijn grootvader die wel maakte.

Ik herinner me koude winters, onder andere die van 1947, toen mijn vader met ons in de auto over het ijs naar de Rottemeren reed, waar een arresledetocht was georganiseerd.

De huisartspraktijk

Nu gaan we wat meer de praktijk in. En dan vooral zoals ik me die

zelf herinner. Huishouding en praktijk waren erg met elkaar verweven. 's Morgens voor zevenen stond mijn vader op, zette thee, zette de medicijnkist buiten op de stoep, ontbeet en begon om half acht met het spreekuur. Intussen kwamen de kinderen naar beneden, maakten hun schoolboterhammen klaar en vertrokken per fiets naar Hillegersberg.

Moeder Nans met vlnr.
Nans, Laura, Jo en Cora

Arresledetocht op de Rotte 1947, de vier oudste dochters met Leni Buurman

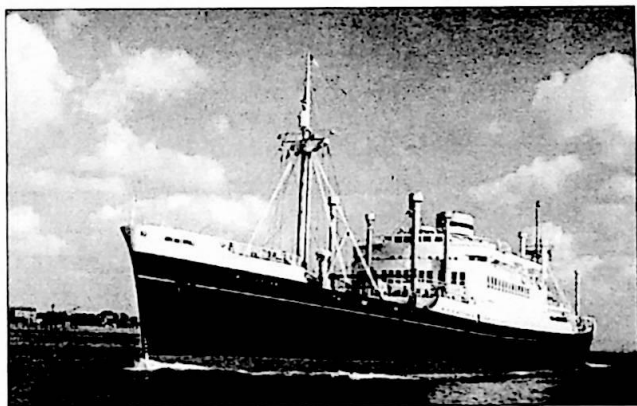
We gingen namelijk al vanaf de vierde klas daar op school, om te wennen aan de fietsafstand en het leertempo van de stad. Het was vast de bedoeling dat wij allemaal in de voetsporen van onze ouders, ooms en tantes zouden treden.

Na het spreekuur dronken mijn ouders koffie met de hulpen. Vader nam de post door, daarna ging de apotheekhulp de lege doosjes en flesjes inschrijven in het apotheekboek (die boeken zijn allemaal verbrand om privacy-redenen). Mijn vader reed per fiets visites in het dorp. Na de lunchpauze deed hij een dutje waarna hij per auto visites reed langs de Rotte, op maandag, woensdag en vrijdag. Op dinsdag had hij "vrij" en bezocht hij patiënten in de Rotterdamse ziekenhuizen, op donderdag was er consultatiebureau bij ons aan huis. De wijkverpleegster, zuster A. Bos, of zuster G. ten Kate, leverde daarbij assistentie. De ritjes op

dinsdag eindigden vaak bij een ijssalon of een krokettenboer en altijd mochten er kinderen mee.

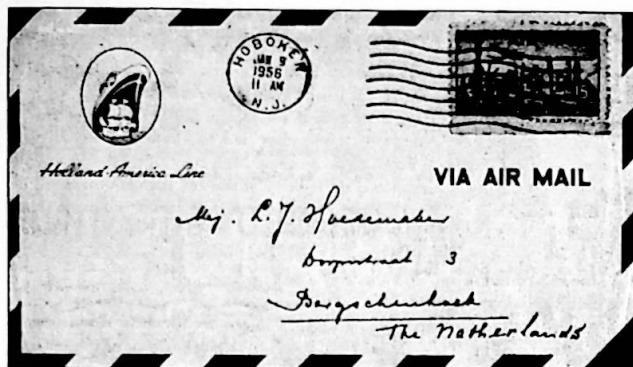
Mijn vader was 7 dagen per week en 24 uur per dag beschikbaar voor de praktijk. Die grote gebondenheid verklaart misschien zijn hang naar de Maas en

zijn later opnieuw gemaakte reizen als scheepsarts. Van één van die latere reizen in de winter van 1955 - 1956, met de Westerdam van de Holland-Amerika lijn, heb ik nog een van hem ontvangen brief uit New York, ter gelegenheid van mijn verjaardag. Mijn va-

Westerdam vaart de Waterweg uit naar New York

der maakte zich in die brief zorgen over de balans tussen muziek en schoolwerk. Het is toch nog goed gekomen met mij. Bij huisartsen moest er altijd een achterwacht bij de telefoon zijn. Er waren ook vriendschappelijke afspraken met artsen in Bleiswijk en Berkel, om waar

Brief uit New York

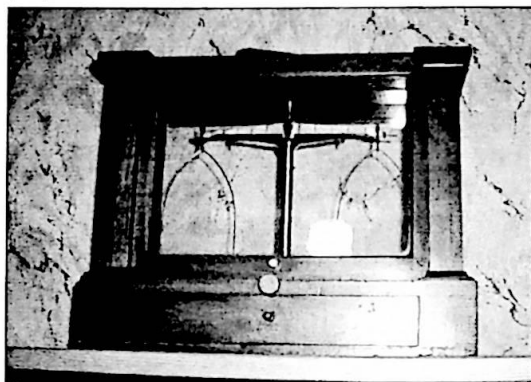
te nemen tijdens familieuitstapjes, of - een enkele maal - schouwburgbezoek. De bevallingen waren spelbrekers in het dagschema, en eigenlijk kwam het daarom goed uit als die 's nachts plaats vonden.

In de apotheek werden poeders en drankjes altijd voor de individuele patiënt klaargemaakt. Soms op recept van specialisten uit de stad, en alle epilepsiepatiënten hadden hun eigen soort poeders, 3 x daags en 7 x per week is 21 poeders per week. Wij kinderen hielpen mee die poeders te vouwen, we kregen 1 cent voor 20 stuks. In het griepseizoen was het hard doorwerken geblazen. Drankjes bevatten maar weinig medicament en vooral veel kraanwater. In mijn opa's tijd moest dat water gedestilleerd worden, dat was voordat de waterleiding zijn intrede deed.

Voor het steriliseren van instrumenten was er een elektrische uitkookpan, maar ook werden flessen wel in een huishoudpan uitgekookt op het buta-

gas in de keuken. Voor het wegen van kleine hoeveelheden was er een milligrambalans, waarbij de stoffen met de gewichten achter glas werden afgewogen. Voorraden stonden in zalfpotten, siroopflessen of stopflessen her en der in huis en apotheek.

Particuliere patiënten kregen een sits-papieren kapje over de kurk van hun

Milligrambalans

medicijnflesje, en hun poeders in hardkartonnen doosjes. Fondspatiënten moesten het doen met een kale kurk en een slap vouwdoosje. De particuliere patiënten kregen ieder half jaar een rekening en wij mochten die aan huis bezorgen en kregen daar extra zakgeld voor, omdat zodoende de portokosten werden uitgespaard.

De patiënten konden zelf hun medicijnen uit de wachtkamer weghalen. Op zeker moment werd een wettelijke re-

geling van kracht die bepaalde dat medicijnen persoonlijk moesten worden overhandigd aan degenen die ze kwamen ophalen. Toen werden de kinderen hiervoor ingezet, tegen betaling van een kwartje per middag. Dat vonden wij wel prettig, want je kon intussen ook je huiswerk maken of de leesportefeuille lezen.

Het 'laboratorium' was niet meer dan een hoekje op de schoorsteenmantel. Op een spiritusbrander werd urine gekookt voor de eiwit- en suikerreacties. Later kwamen daarvoor handige papieren stripjes.

De medicijnen voor patiënten aan de Rotte werden bezorgd door een loopjongen. Veel jongens van de familie Van Dijk hebben met de 'flesjesfiets' langs de Rotte gefietst. Als mijn broertjes de medicijnen rondbrachten, kregen ze tot hun teleurstelling van veel mensen geen fooi, maar een appel of iets dergelijks.

De huisarts deed ook kleine ingrepen aan wratjes en bultjes, dit werd gepland, dus gebeurde dit meestal 's avonds. Ook werden kleine ongevalletjes behandeld zodra deze zich voordeden. Het zetten van eenvoudige fracturen en aanleggen van spalken en mitella's gebeurde ook. Extra was het Röntgenapparaat, waarvoor mijn vader vergunning had. Arie Teeuw ontwikkelde de foto's. Mijn grootvader had in zijn dokterstas een schroefoog, dat hij aan het plafond van een bedstede schroefde om het touw van een rekverband voor een kind met een gebroken been door te halen.

Assistenten

Jarenlang waren het inwonertal en het geboortecijfer in Bergschenhoek stabiel, maar zo in de jaren zestig werd de praktijk toch te groot voor een tegelijk ouder wordende arts. Eerst had mijn vader weekend-waarnemers, meestal assistenten uit de Rotterdamse ziekenhuizen, daarna permanent een arts in de praktijk. Je hoefde destijds namelijk nog niet te specialiseren voor huisarts, zodat jonge artsen graag een jaartje meedraaiden met een ervaren collega.

Opvolging

Iedereen vindt het prachtig als hij door een van zijn kinderen wordt opgevolgd. Dat geldt ook voor artsen. Maar door die structurele verplichtingen van telefonische bereikbaarheid, achterwacht enzovoorts, was dat niet altijd even aantrekkelijk. Er zijn maar 2 van de 12 kinderen arts geworden. Ikzelf was in 1967 klaar met mijn studie, maar vrijgezel en bracht dus geen achterwacht mee. Ook vond ik het niet prettig onder weliswaar collegiaal, maar ook ouderlijk gezag te moeten werken. Mijn broer Albert koos voor een studie in Delft en op mijn jongste broer Gerard, die wel arts is geworden, kon mijn vader niet meer wachten. Hij ging slecht zien en is op zijn 67e gestopt.

(On)dankbare patiënten

Wij herinneren ons allemaal de goede gaven van dankbare patiënten. Van de meeste boeren en tuinders kregen wij jaarlijks een "proefje van de slacht", regelmatig kistjes komkommers en tomaten, een maaltje biest, en na beval-

lingen soms een taart. Mijn moeder kon die stroom geschenken op een handige manier reguleren. Als ze weer aan tomaten toe was, dan moesten wij het lege kistje naar de tuinder brengen, en jawel, het kwam weer vol terug.

Er zijn natuurlijk ook wel minder positieve ervaringen, zowel bij de familie als bij de patiënten.

Toen mijn vader ging associëren mochten de patiënten kiezen of ze bij de oude of de nieuwe dokter ingeschreven werden. Het viel hem bitter tegen dat zovelen voor de jonge dokter kozen. Maar voor een jong gezin kan je zo'n keuze best begrijpen.

Mijn vader was plichtsgetrouw en integer. Maar soms wel erg kortaf tegen de patiënten en ook wel eens tegen ons. Hij is ooit door een woonwagendwoner / patiënt uit de woonwagen gegooid, en daarbij brak hij zijn enkel. Toen hij eens na een bevalling bij bewoners van een dijkhuis in de keuken zijn handen ging wassen, zag hij niet dat het luik naar de kelder openstond, hij had zijn bril nog niet op. Hij merkte dat des te beter toen hij daar in het souterrain met een gebroken been lag in het zeepsop van een omgevallen emmer.

Mijn vader heeft het bruine boekje over de huisartsapothek, dat ik in 1995 heb laten drukken en uitgegeven, uiteraard nooit gezien, maar toen mijn moeder het had gelezen zei ze: "Nou ik heb het achteraf gezien nog niet zo gek gedaan". Zo is het maar net!

Beiaardier Laura tussen de klokken

Dank aan Laura Meilink-Hoedemaker (en haar behulpzame familieleden) voor haar persoonlijke en openhartige verhaal over de gang van zaken bij een Bergschenhoekse artsenfamilie in het eerste driekwart van de twintigste eeuw. De zorgen van vader Albert over de balans tussen muziek en studeren waren ten onrechte. Beide activiteiten zijn Laura erg goed afgegaan. Zij werd cardioloog en beiaardier.

Ton Buurman en Herman Moes